

Asia: VN/2646/2024

Lausuntopyyntö Pohjoisen Suomen ohjelmaluonnoksesta

3.1 Kestävä kasvu ja uudistavat investoinnit

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Esitämme, että toimenpideosiota tiivistetään ja toimenpiteet kootaan selkeämmiksi kokonaisuuksiksi alaotsikoiden alle. Esimerkiksi toimenpiteet 4, 5 ja 7, joissa kaikissa perustetaan investointien toteuttamiseen liittyvä työryhmä / liittyviä työryhmiä, olisi mahdollista yhdistää.

Esitämme myös, että alaotsikoiden osalta poistetaan yksittäisten maakuntien tai kaupunkikonsortion ympärille tehdyt toimenpideosiot ja ohjelma säilyy riittävän yleisluontoisena. Osa toimenpiteistä on kirjattu yleisesti, osassa on mainittuna yksi neljästä maakunnasta tai Pohjois-Suomen kaupungeista, korkeakouluista tai yrityksistä. Esimerkiksi toimenpiteet 1. ja 8. sekä 32., 33., 41, 42. ja 43. pitävät sisällään tällaiset yksittäiset, yhden maakunnan alueelle toteutettavat sisällöt.

3.2 Puhdas energia ja digitaalinen puhdas kasvu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Esitämme, että alaotsikko 3.2 Puhdas energia ja digitaalinen puhdas kasvu s. 22 toimenpide 12. täydennetään lauseella ”Fingridin tulee myös turvata merituulivoimapuistojen liityntä kantaverkkoon riittävän lähelle hankealueita siirtohäviöiden välttämiseksi”. Toimenpiteeseen 14. esitämme täydennyksenä, että ” Perustetaan pohjoisen Suomen itäiseen osaan sekä Länsi-Lapin matalalentoalueelle, Itäisen Suomen tuulivoimarakentamisen edistämistä koskevan raportin reunaehdot täyttyen kompensatioalue, jolla voidaan mahdollistaa tuulivoimaa ja turvata samalla aluevalvonnan ja puolustusvoimien toimintaedellytykset”.

Esitämme uudeksi kohdaksi: ”Merituulivoiman lupaprosessin vauhdittaminen. Metsähallitus luopuu nykyisestä alkuvaiheen merituulivoimahankkeistuksesta ja alueiden kehittäminen toteutetaan markkinaehtoisesti, kuten kuntien maatuulivoimapuistot.” Tämä vauhdittaa merituulivoimakehitystä noin 10 vuodella.

3.3 Kestävä matkailu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Alaotsikko 3.3 Kestävä matkailu s. 24. Esitämme poistettavaksi toimenpidekohdan 17. ”Toteutetaan pohjoisissa maakunnissa pilottikokeilu vaikutusarviointineen matkailuveron keräämisestä.”
Matkailutoimiala on ollut haasteissa koronapandemian ja geopolittisten muutosten vuoksi, eikä toimialaa, jonka kustannusrakenne on haastava tule rasittaa uudella verolla.

3.4 Osaaminen ja työvoiman saatavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Alaotsikko 3.4 Osaaminen ja työvoiman saatavuus s.25. On totta, että investoinnit vaativat paljon lisää työvoimaa. Useimmat näistä tehtävistä ovat suorittavan tason tehtäviä, joihin riittää toisen asteen ammatillinen tutkinto ja sitä täydentävät ammattipätevyydet. Ikääntyvässä maakunnissa etenkin elinikäisellä oppimisella on keskeinen rooli täyttämään elinkeinoelämän osaamistarpeet. Vahva ammattiosaaminen luo myös edellytykset jatkokoulutukselle ja pohjan korkeakoulututkintoon sekä jatkaa työuria niiden loppupäästä.

Esitämme, että otsikon ”Vahvistetaan työ- ja osaamisperusteista korkean osaamisen maahanmuuttoa ja alueella jo olevien kansainvälisten erityisosaajien kotoutumista alueelle ja työllistymistä elinkeinoelämään, yrittäjiksi, julkiselle sektorille tai muun työelämän palvelukseen” s. 27 kohta ” Etsitään uusia, vaikuttavampia keinoja kansainvälisten erityisosaajien ja opiskelijoiden, ml tohtorikoulutetut kotoutumiseen ja työllistymiseen Pohjoisen Suomen työmarkkinoille. Yksi mahdollisuus olisi toteuttaa kansainvälisten opiskelijoiden trainee-ohjelma, jolla tuetaan alueen yrityksiä ja korkeakouluja. Ohjelmassa yritys saisi määräaikaisen edun, esim. hyvityksen sosiaaliturvamaksuista kahden vuoden ajalta, palkatassaan kansainvälisen erityisosaajan, joka on valmistunut suomalaisesta korkeakoulusta.” Tällainen trainee-ohjelmapiilotti tulisi koskea myös Suomen kansalaisuuden omaavia opiskelijoita, jotta harvaanasuttujen alueiden työvoiman saanti voitaisiin turvata. Trainee-ohjelma tulisi kattaa myös julkisen sektorin työtehtävät, kuten vastavalmistuneiden terveyskeskuslääkärien, psykologien, opettajien ja yhdyskuntatekniikan DI-koulutettujen rekrytointien edistämiseksi.

Toimenpide 29. korvataan lauseella: ”Huolehditaan jäänmurtokaluston toimintakyvystä, uusimisesta ja sijoittumisesta Perämeren pohjoisosan satamiin. ” Tällä hetkellä miehistön vaihdot tapahtuvat talviaikaan Kemin satamassa ja jäänmurtokaluston kesäaikainen säilytys ja kunnossapito olisi järkevämpää toteuttaa alueella, jossa merenpinta jäätyy aiemmin ja sulaa myöhemmin.

3.5 Turvallisuus, huoltovarmuus & omavaraisuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

3.6 Saavutettavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

3.6 Saavutettavuus s.30. Esitämme, että toimenpidettä 36 täydennetään seuraavalla lauseella: "Väylävirasto luopuu PRIO-työkalun käytöstä investointien arvioinnissa. Arviointi toteutetaan jatkossa työkalulla, joka ei painota väestön määrää, vaan ottaa huomioon myös investoinnin vaikutuksia kuljetustonneihin sekä tieturvallisuuteen." Väyläverkon investointiohjelman PRIO-laskentatyökalu, joka painottaa investointien toteuttamista tiheään asutulle alueelle ja kohdentaa investoinnit minuuttisäästöihin tulee korvata työkalulla, joka laskee aidosti investointien kannattavuutta tieliikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden pohjalta. Investointi harvaanasutulle alueelle jää nykyisen kannattavuuslaskentamallin osalta vajaaksi, vaikka se todellisuudessa voisi edistää investointien toteuttamista tai sujuvoittaa matkaketjuja.

Kohta 41. korvataan lauseella "Varmistetaan Finavian lentoasemaverkon säilyminen nykyisen laajuisena, huolehtien samalla, että yhtiön investointivalmius saadaan kohtuulliselle tasolle". On kansallinen etu, että valtion omistama Finavia huolehtii kansallisesta omaisuudesta ja ylläpitää lentoasemaverkostoa nykyisessä laajuudessaan. Kauppakamarien toteuttaman Lentoasemien taloudellisten arvioinnin osalta voidaan todeta, että lentoasemilla on huimat aluetaloudelliset vaikutukset, joita matkaketjuajattelulla ei voida riittävässä määrin kompensoida.

3.7 Pohjoinen yhteistyö

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

Muut huomiot ohjelmaluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Pohjoisen ohjelmaan on ladattu suuret odotukset geopoliittisen tilanteen, heikon talouskasvun, julkisen talouden vajeen sekä demograafisen haasteen vuoksi. Pohjoisen ohjelma on parhaimmillaan aito kasvuohjelma. Pohjoisen alueen 76 miljardin euron investointipotentiaalin toteutuminen, kaksoiskäytön edistäminen sekä erilaiset pilottikokeilut mahdollistaisivat kansantalouden kasvun hallitulla ja kestäväällä tavalla. Ohjelman tavoitteena on Pohjoisen Suomen mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntämisen edistäminen erityisesti taloudellisen kasvun, alueellisen elinvoiman, investointien vauhdittamisen, osaamisen kehittämisen ja työvoiman saatavuuden näkökulmista. Pohjoisen ohjelman tulee olla riittävän yleisluontoinen kattamaan ohjelma-alueen neljän maakunnan erilaiset kehittämiskärjet ja samalla mahdollistaa alueelle kohdentuvan investointipotentiaalin kestävä hyödyntäminen ja kansallisten investointien järkevä toteuttaminen huoltovarmuuteen, infraan ja osaamisen varmistamiseen.

Ohjelman suurin haaste on sen toteuttamiseen liittyvän suoran, ohjelmaan sidotun ja korvamerkityn rahoituksen puuttuminen. Rahoituksen toteutuminen valtion budjettikehysten puitteissa ja lisärahoitustarpeiden käsittely normaalissa talousarvioimenettelyssä jättää ohjelman pahimmillaan paperitiikeriksi ja siirtää varsinaisten toimenpiteiden toimeenpanoa ohi järkevän, investointeja ja aluekasvua tuovan ajankohdan. Pahimmillaan investoinnit jäävät toteutumatta resurssien puutteen vuoksi.

Luku 2 Pohjoisen Suomen maakuntien laatima tilannekuva

s.13, tekstirivi kolme: "Pohjois-Suomi kytkee muun Suomen Ruotsiin ja Norjaan maayhteydellä." korvataan lauseella: "Lapin maakunta kytkee muun Suomen Ruotsiin ja Norjaan maayhteydellä."

Alaotsikko 2.1 Toimintaympäristö, s. 14, toinen kappale rivi 5. ”Puolustusvoimien linjaukset aluevalvonnan suhteen ovat käytännössä estäneet tuulivoiman rakentamisen Pohjois-Suomen itäisimmässä osassa. ” korvataan lauseella: ”Puolustusvoimien linjaukset aluevalvonnan suhteen ovat käytännössä estäneet tuulivoiman rakentamisen Pohjois-Suomen itäisimmässä osassa ja CBA-matalalentoaluerajaus Länsi-Lapissa. ”

Alaotsikko 2.3 Osaaminen ja koulutus, s. 15. rivi 2. ” On ennakoitu, että 80 % vuoteen 2035 mennessä syntyvistä uusista työpaikoista edellyttää korkeakoulututkintoa” – lause on todennäköisesti arvioitu koulutuspoliittisin perustein, ei alueen elinkeinoelämän tarvelähtöisesti ja se olisi syytä poistaa tekstiosiesta. Pohjoiseen tarvitaan etenkin vahvan ammattitaidon omaavia metsäkone- ja raskasajoneuvojen kuljettajia, ravintolakokkeja, lähihoitajia, siivoojia, kone- ja metallialan sekä rakennusalan osaajia ja prosessityöntekijöitä. Lapin kauppakamari on kartoittanut osaajatarvetta ja elinkeinoelämän osaajatarpeet ovat ensisijaisesti toisen asteen koulutuksen saaneiden ammattilaisten vajeessa.

Alaotsikko 2.5 Yhteistyö, s.17 rivi 2. ” Pohjoinen on Suomen ainoa maayhteys maailmalle.” pohjautuu ajatukseen, että Venäjän rajanyhteys tulee olemaan ikuisesti suljettu. Esitämme, että lause korvattaisiin ” Pohjoinen tai Lappi on nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa ainoa maayhteys maailmalle.”

Heikka Kimmo
Kemin kaupunki - Elinvoimajohtaja, elinvoimatoimiala / toimitusjohtaja,
Kemin Digipolis Oy